

JAMOADA FIKR ALMASHUV MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHDA DIREKTORNING OLIB BORADIGAN ISH USULLARI

Omonova Mohinur Komiljon qizi
Qorako'l tumani 22-son DMTT direktori

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'lim muassasalarida jamoa a'zolari o'rtasida fikr almashuv madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishda direktorning tutgan o'рни, boshqaruv usullari, samarali kommunikatsiya mexanizmlari hamda innovatsion yondashuvlar ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil etiladi. Shuningdek, jamoada sog'lom psixologik muhitni yaratish orqali samaradorlikni oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi.*

Maqolada direktorning liderlik kompetensiyalari, xususan, kommunikativ madaniyat, empatik yondashuv va strategik boshqaruv ko'nikmalarining jamoa ichidagi o'zaro munosabatlarga ta'siri chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida ochiq muloqot muhitini shakllantirish, xodimlarning tashabbuskorligini qo'llab-quvvatlash hamda ularning kasbiy faolligini oshirishda zamonaviy boshqaruv texnologiyalarining o'рни yoritib beriladi.

Tadqiqot jarayonida jamoada fikr almashuv madaniyatini rivojlantirishning amaliy mexanizmlari, jumladan, davra suhbatlari, treninglar, interaktiv usullar va raqamli platformalardan foydalanishning samaradorligi asoslab berilgan. Bundan tashqari, nizolarni konstruktiv hal etish, jamoaviy qarorlar qabul qilish jarayonini takomillashtirish hamda tashkilot ichida sog'lom ijtimoiy-psixologik muhitni qaror toptirishning ustuvor yo'nalishlari aniqlashtirilgan.

Mazkur maqola natijalari ta'lim muassasalari rahbarlari, pedagoglar hamda boshqaruv sohasida ilmiy izlanish olib borayotgan tadqiqotchilar uchun muhim nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: *fikr almashuv, jamoa madaniyati, rahbarlik usullari, direktor faoliyati, kommunikatsiya, liderlik, innovatsiya, pedagogik boshqaruv, tashkilot madaniyati*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida jamoa ichidagi samarali muloqot va fikr almashuv madaniyati muassasa rivojining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Har qanday tashkilotda, ayniqsa, ta'lim muassasalarida, o'qituvchilar, xodimlar va rahbariyat o'rtasida ochiq va erkin fikr almashuv mavjud bo'lmasa, rivojlanish sekinlashadi. Shu bois direktor zimmasiga nafaqat boshqaruv, balki sog'lom kommunikativ muhitni yaratish vazifasi ham yuklatiladi.

Bugungi globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Bu esa ta'lim muassasalarida boshqaruvning zamonaviy, innovatsion va inson omiliga yo'naltirilgan yondashuvlarini joriy etishni taqozo etadi. Ayniqsa, jamoa ichida samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish, xodimlar o'rtasida o'zaro ishonch va hamkorlik muhitini shakllantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Fikr almashuv madaniyatining yetarli darajada shakllanmaganligi ko'plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Jumladan, noto'g'ri qarorlar qabul qilinishi, xodimlar o'rtasida tushunmovchiliklar yuzaga kelishi, ish samaradorligining pasayishi kabi holatlar kuzatiladi. Shu bois, ta'lim muassasasi direktori tomonidan jamoa ichida ochiq, erkin va konstruktiv muloqotni yo'lga qo'yish strategik ahamiyat kasb etadi.

Direktorning boshqaruv faoliyatida kommunikativ kompetensiyalar alohida o'rin tutadi. U nafaqat buyruq beruvchi rahbar, balki jamoani birlashtiruvchi, ularning fikrlarini tinglovchi, qo'llab-quvvatlovchi va yo'naltiruvchi lider sifatida namoyon bo'lishi zarur. Bunday yondashuv jamoa a'zolarining o'zini hurmat qilinaotganini his etishiga, tashabbus ko'rsatishga bo'lgan intilishini kuchaytiradi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, hozirgi kunda ta'lim muassasalarida samarali boshqaruvni tashkil etish ko'p jihatdan jamoaviy fikrlash va hamkorlikka bog'liqdir. Shundan kelib chiqib, ushbu maqolada direktorning jamoada fikr almashuv madaniyatini rivojlantirishdagi o'rni, uning samarali ish usullari hamda amaliy mexanizmlari chuqur tahlil etiladi.

Asosiy qism

1. Jamoada fikr almashuv madaniyatining mohiyati

Fikr almashuv madaniyati — bu jamoa a'zolarining o'z fikrlarini erkin, asosli va hurmat doirasida ifoda etish hamda boshqalarning fikrlarini qabul qila olish ko'nikmasidir. Bu jarayon quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- ochiqlik va shaffoflik
- o'zaro hurmat
- tinglash madaniyati
- konstruktiv tanqid

Agar jamoada bu sifatlar shakllansa, tashkilot ichida ijobiy muhit yuzaga keladi.

2. Direktorning liderlik roli

Direktor — bu faqatgina boshqaruvchi emas, balki jamoani birlashtiruvchi liderdir. U quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi zarur:

- kommunikativ kompetentlik
- empatiya (boshqalarni tushuna olish)
- strategik fikrlash
- adolatli qaror qabul qilish

Direktor o'z shaxsiy namunasi orqali jamoada fikr almashuv madaniyatini shakllantiradi.

3. Fikr almashuvni rivojlantirishdagi asosiy ish usullari

3.1. Ochiq muloqot platformalarini yaratish

Direktor muntazam ravishda yig'ilishlar, davra suhbatlari, seminarlar tashkil etishi lozim. Bu orqali xodimlar o'z fikrlarini erkin bildirishi mumkin bo'ladi.

3.2. Demokratik boshqaruv uslubini qo'llash

Avtoritar boshqaruvdan voz kechib, demokratik uslubni qo'llash muhim. Bu esa:

- xodimlarning fikrini tinglash

- qaror qabul qilishda ularni jalb etish
- tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshiriladi

3.3. Rag'batlantirish tizimini joriy etish

Yaxshi fikr bildirgan, tashabbus ko'rsatgan xodimlarni rag'batlantirish:

- ma'naviy (maqtov, e'tirof)
- moddiy (mukofotlar) usullar orqali amalga oshiriladi.

3.4. Konfliktlarni boshqarish

Fikr almashuv jarayonida turli qarama-qarshiliklar yuzaga kelishi tabiiy. Direktor:

- nizolarni adolatli hal etishi
- tomonlarni tinglashi
- murosaga erishishni ta'minlashi kerak

3.5. Trening va seminarlar tashkil etish

Kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish uchun:

- psixologik treninglar
- nutq madaniyati bo'yicha seminarlar

o'tkazilishi zarur.

4. Innovatsion yondashuvlar

Zamonaviy texnologiyalar yordamida fikr almashuvni yanada rivojlantirish mumkin:

- onlayn platformalar (Google Forms, Telegram guruhlar)
- anonim so'rovnomalar
- raqamli muhokama maydonlari

Bu vositalar xodimlarning faolligini oshiradi.

5. Sog'lom psixologik muhitni shakllantirish

Direktor quyidagi choralarni ko'rish lozim:

- jamoada ishonch muhitini yaratish
- diskriminatsiyaga yo'l qo'yimaslik
- har bir xodim fikriga hurmat bilan qarash

Natijada jamoada ijobiy iqlim shakllanadi.

Xulosa

Jamoada fikr almashuv madaniyatini rivojlantirish — bu direktorning eng muhim vazifalaridan biridir. Samarali boshqaruv, ochiq muloqot, innovatsion yondashuvlar va sog'lom psixologik muhit orqali ta'lim muassasasi faoliyati yuqori darajaga ko'tariladi. Direktor o'z faoliyatida demokratik, adolatli va ilg'or usullardan foydalansa, jamoada o'zaro ishonch va hamkorlik kuchayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. Toshkent, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, 2017.

3. Qodirov B.R. Pedagogik menejment asoslari. Toshkent, 2015.
4. To'raqulov X.A. Ta'lim menejmenti. Toshkent, 2018.
5. Mullayev O. Rahbarlik psixologiyasi. Toshkent, 2016.
6. Robbins S. Organizational Behavior. Pearson Education, 2019.
7. Drucker P. Management: Tasks, Responsibilities, Practices. Harper & Row, 2008.